

Sygn. akt I Ca 352/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Pietraszewska

Sędziowie: SO Teresa Zawistowska /spr./

SO Krzysztof Nowaczyński

Protokolant: st. sekr. sąd. Danuta Gołębiewska

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2014 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa C. K. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

z powództwa E. J. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

z powództwa J. G.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

z powództwa H. M.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

z powództwa R. J.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

z powództwa E. J. (2)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

z powództwa M. J. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Ostródzie

z dnia 28 października 2013 r., sygn. akt I C1333/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki C. K. (1) kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję;

3. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki E. J. (1) kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję;

4. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki J. G. kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję;

5. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki H. M. kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję;

6. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki M. J. (1) kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję;

7. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda R. J. kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję;

8. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki E. J. (2) kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

Sygn. akt I Ca 352/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 28 października 2013 r. w sprawie z powództwa C. K. (1) przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W., E. J. (1) przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W., J. G. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W., H. M. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W., z M. J. (1) przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W., R. J. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. i E. J. (2) przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę zasądzono od pozwanego:

1. na rzecz na rzecz powódki C. K. (1) kwotę 7.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 03 listopada 2012 roku do dnia zapłaty (punkt I), oddalono powództwo C. K. (1) w pozostałym zakresie (punkt II), koszty procesu pomiędzy powódką C. K. (1), a pozwanym wzajemnie zniesiono (punkt III), nakazano zwrócić powódce C. K. (1) ze Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 11 zł tytułem różnicy między kosztami wydatków pobranymi, a należnymi (punkt IV) oraz nakazano ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 350 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych w sprawie z powództwa C. K. (1) (punkt VI),

2. na rzecz powódki E. J. (1) kwotę 40.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 03 listopada 2012 roku do dnia zapłaty (punkt VI), oddalono powództwo E. J. (1) w pozostałym zakresie (punkt VII), zasądzono od pozwanego na rzecz

powódki E. J. (1) kwotę 2.925,13 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt VIII), nakazano zwrócić powódce E. J. (1) ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 11 zł tytułem różnicy między kosztami wydatków pobranymi, a należnymi (punkt IX) oraz nakazano ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 2.000 zł (dwa tysiące złotych) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych w sprawie z powództwa E. J. (1) (punkt X),

3. na rzecz powódki J. G. kwotę 20.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 03 listopada 2012 roku do dnia zapłaty (punkt XI), oddalono powództwo J. G. w pozostałym zakresie (punkt XII), zasądzone od pozwanego na rzecz powódki J. G. kwotę 3.942,12 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt XIII) oraz nakazano zwrócić powódce J. G. ze Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 11 zł tytułem różnicy między kosztami wydatków pobranymi, a należnymi (punkt XIV),

4. na rzecz powódki H. M. zasądzone kwotę 20.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 03 listopada 2012 roku do dnia zapłaty (punkt XV), oddalono powództwo H. M. w pozostałym zakresie (punkt XVI), zasądzone od pozwanego na rzecz powódki H. M. kwotę 2.925,12 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt XVII), nakazano zwrócić powódce H. M. ze Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 11 zł tytułem różnicy między kosztami wydatków pobranymi, a należnymi (punkt XVIII) oraz nakazano ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 1.000 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych w sprawie z powództwa H. M. (punkt XIX),

5. na rzecz powódki M. J. (1) kwotę 20.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 03 listopada 2012 roku do dnia zapłaty (punkt XX), oddalono powództwo M. J. (1) w pozostałym zakresie (punkt XXI), zasądzone od pozwanego Powszechnego na rzecz powódki M. J. (1) kwotę 3.942,12 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt XXII), nakazano zwrócić powódce M. J. (1) ze Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 11 zł tytułem różnicy między kosztami wydatków pobranymi, a należnymi (punkt XXIII) oraz nakazano ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 98 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych w sprawie z powództwa M. J. (1) (punkt XXIV),

6. na rzecz powoda R. J. kwotę 20.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 03 listopada 2012 roku do dnia zapłaty (punkt XXV) oddalono powództwo R. J. w pozostałym zakresie (punkt XXVI), zasądzone od pozwanego na rzecz powoda R. J. kwotę 2.925,12 zł tytułem kosztów procesu (punkt XXVII) nakazano zwrócić powodowi R. J. ze Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 11 zł tytułem różnicy między kosztami wydatków pobranymi, a należnymi (punkt XXVIII) oraz nakazano ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 1.000 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych w sprawie z powództwa R. J. (punkt XXIX),

7. na rzecz powódki E. J. (2) kwotę 20.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 03 listopada 2012 r. do dnia zapłaty (punkt XXX), oddalono powództwo E. J. (2) w pozostałym zakresie (punkt XXXI), zasądzone od pozwanego na rzecz powódki E. J. (2) kwotę 2.925,12 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt XXXII), nakazano zwrócić powódce E. J. (2) ze Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 11 zł tytułem różnicy między kosztami wydatków pobranymi, a należnymi (punkt XXXIII) oraz nakazano ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Ostródzie kwotę 1.000 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych w sprawie z powództwa E. J. (2) (punkt XXXIV).

Wskazano, iż C. K. (1), E. J. (1), J. G., H. M., M. J. (1), R. J. i E. J. (2) wnieśli o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz każdego z nich zadośćuczynienia za naruszenie ich dóbr osobistych w związku ze śmiercią ich wnuka, syna i brata wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi w sposób wskazywany w pozwach. Z tego tytułu C. K. (1) wniosła o zasądzenie na swoją rzecz kwoty 15.000 zł, E. J. (1) kwoty 40.000 zł, a pozostali powodowie po 20.000 zł.

W odpowiedzi na pozwy (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie wszystkich powództw oraz zasądzenie kosztów procesu. podkreślając, iż powodowie niezasadnie upatrują przysługujących im roszczeń w oparciu o art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c.

Sąd Rejonowy w Ostródzie ustalił, iż w dniu 07 maja 2003 w miejscowości G. doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego śmierć poniósł M. J. (2). Sprawca wypadku, K. W. - kierujący pojazdem F. (...) o nr rej. (...), na prostym odcinku drogi stracił panowanie nad pojazdem i zjechał na pobocze drogi uderzając w przydrożne drzewo. W wyniku tego zdarzenia śmierć na miejscu poniósł również kierowca w/w pojazdu jak i pasażerowie.

Pojazd F. (...) o nr rej. (...) był ubezpieczony z tytułu odpowiedzialności cywilnej (OC) jego posiadacza w (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W..

M. J. (2) w chwili śmierci miał 17 lat. Był synem E. J. (1) i posiadał pięcioro rodzeństwa – powodów występujących w przedmiotowej sprawie. Na dzień wypadku wszyscy wspólnie zamieszkiwali w K., w jednopokojowym mieszkaniu. W chwili śmierci M. J. (3) G. miała 18 lat, H. M. 22 lata, M. J. (1) 14 lat, R. J. 13 lat, a E. J. (2) 7 lat.

M. J. (2) był najstarszym synem E. J. (1) i jednocześnie najstarszym wnukiem C. K. (1), którą często odwiedzał w L. – szczególnie w weekendy, ferie i wakacje. Zwierzał się babci z problemów rodzinnych, szukał u niej wsparcia i pomocy. Spędzali wspólnie czas nad jeziorem, spacerowali. Rozmawiali na różne tematy. M. J. (2) pomagał zarówno babci, jak i mamie. Z uwagi, iż sytuacja finansowa rodziny była zła w przyszłości chciał pomagać materialnie matce. Często przytulał się do niej. Również wspierał E. J. (1) w pracach domowych i opiekował się młodszym rodzeństwem, których bronił przed rówieśnikami i którym pomagał w lekcjach.

M. J. (2) był chłopcem uczynnym, lubianym i bardzo wesołym. Dużo rozmawiał z członkami rodziny i „wszędzie było go pełno”.

Był bardzo zżyty z rodzeństwem. Spędzali wspólnie wolny czas grając w karty i inne gry, słuchając muzyki, oglądając filmy, czy grając w piłkę. Chodził też ze starszymi siostrami na szcaw i po „drzewo na opał do lasu”. Wspierali się nawzajem. Siostr radził się w sprawach swojej dziewczyny, a u R. J. wzbudził zainteresowania do „elektroniki”. Z jedynym bratem dzielił również pokój w bursie.

Wśród rodzeństwa był „przywódcą” i był dla nich autorytetem oraz wzorem mężczyzny i ojca. Było to o tyle ważne dla nich, gdyż w rodzinie państwa J. więzi rodzinne były zaburzone z powodu alkoholizmu ojca – J. J. (2) i znęcania się ojca i męża nad rodziną. M. J. (2) przejął w rodzinie rolę opiekuna i gwaranta bezpieczeństwa – zarówno w stosunku do matki, jak i rodzeństwa. Stąd jego rola w rodzinie była zdecydowanie silniejsza niż przeciętnie i trwalej oddziaływająca. Był w rodzinie autorytetem, gdyż umiał bronić rodzinę przed destruktywnym ojcem, mimo że sam przy tym był narażony na jego ataki. Takie zachowania i postawa były bardzo ważne dla rodzeństwa i matki, ponieważ dostarczały im poczucia brakującego im bezpieczeństwa.

Nagłą i niespodziewaną śmierć M. J. (4) bardzo przeżyła matka, babcia i rodzeństwo. Nie mogli uwierzyć w wiadomość o jego zgonie. E. J. (1) zemdlła i straciła przytomność. Później cały czas płakała i „siedziała na cmentarzu”. Kładła się na grób syna, obejmowała go rękoma i prosiła by wrócił. Zamykała się również w pokoju, płakała i nie chciała z nikim rozmawiać. Leczyła się u psychologa i psychiatry. Po śmierci syna dwukrotnie przebywała w szpitalu. Do chwili obecnej przyjmuje leki uspokajające.

E. J. (2), pomimo swojego młodego wieku, śmierć M. przeżyła „okropnie”. Była najmłodszą jego siostrą, którą zawsze przytulał, całował i nosił na rękach. Nikt w dzieciństwie nie poświęcał jej tyle czasu co brat. Z nim uczyła się poznawać litery, to on ćwiczył z nią pisanie i czytanie. Po jego śmierci ciągle płakała i nie chciała z nikim rozmawiać. Po pogrzebie nie chciała odejść od grobu. Stała się zamknięta w sobie. M. śnił się jej w nocy i „przychodził” do niej. W domu dziecka przebywała od trzeciej klasy szkoły podstawowej. Z powodu zachowania ojca musiała opuścić dom rodzinny. M. gwarantował swoją osobą bezpieczeństwo w domu. Kiedy jego zabrakło, „musiała iść do domu dziecka”. Do chwili obecnej kojarzy ten fakt jako efekt jego śmierci. W jej psychice utrwalił się pozytywny obraz brata jako gwaranta bezpieczeństwa i spokoju.

M. J. (1), J. G., H. M. i R. J. równie silnie odczuli stratę brata. Dla każdego z nich był wyjątkowy. Po śmierci M. do chwili obecnej odczuwają żal, smutek, gorycz i zadają sobie pytania „dlaczego on?”, „czemu wszedł do tego samochodu?”.

Jest jej bardzo ciężko do tej pory. Pomimo upływu czasu nadal im go brakuje. Nie mogą się pogodzić z jego śmiercią. Wspierają się nawzajem i wspierają mamę. Po śmierci brata stali się zamknięci w sobie, nic do nich nie docierało, byli zamysleni. Nie otrzymali żadnej pomocy psychologicznej. Pojawiły się u nich zaburzenia snu, obniżenia samopoczucia i nastroju.

Śmierć M. J. (2) spowodowała u jego matki i rodzeństwa nie tylko rozerwanie silnej więzi rodzinnej, ale również naruszyła bezpieczeństwo i spokój, które swoją osobą umiał gwarantować. Stąd bardzo silnie (silniej niż przeciętnie) odczuwali oni jego stratę. Tym samym czas trwania tej straty wydłużył się. Mimo tak długiego upływu czasu od zdarzenia (ponad 10 lat), w dalszym ciągu odczuwają oni stratę z powodu śmierci M.. W pierwszym okresie przeważały u nich objawy, które spowodowały dekompensację psychiczną pod postacią zaburzeń depresyjno-lękowych. Wpłynęły one na ich funkcjonowanie w sferze intelektualnej i społecznej. Z upływem czasu nawracają się u nich spadki nastroju szczególnie w sytuacjach, w których przypominają sobie zmarłego.

Natomiast C. K. (1) nie mogła uwierzyć w śmierć wnuka i „myślała, że tego nie przeżyje”. W sferze psychicznej nastąpiło u niej obniżenie samopoczucia, jednak okres jego trwania ani jego nasilenie nie wpłynęły na zakłócenie jej funkcjonowania. Ujawniły się u niej typowe reakcje emocjonalne po stracie najbliższych i utrzymywały się około roku. Rok po śmierci wnuka wyszła za mąż. Objawy natomiast związane ze spadkiem nastroju, odczuwaniem przyjemności i radzeniem sobie ze stresem u C. K. (1) były typowe dla przeżywania śmierci najbliższej osoby. Do tej pory pielęgnuje pamięć o M., cały czas o nim myśli. M. J. (2) mimo to, że jego śmierć nastąpiła w 2003 roku, nadal dla swojej babci jest osobą bardzo ważną.

Cała rodzina (w tym C. K. (1)) utrzymuje ze sobą kontakt, pielęgnuje M. przez spotkania rodzinne oraz celebruje pamięć o nim w wymiarze religijnym, co wskazuje na silną więź jaka istniała pomiędzy nimi a zmarłym. Często chodzą na cmentarz, „wykupują” msze w rocznicę jego śmierci, modlą się za niego. Często również go wspominają, przy oglądaniu jego zdjęć płaczą. Szczególnie trudnym okresem są święta, uroczystości rodzinne, czy dni jego urodzin. Przy stole wigilijnym stawiany jest dla niego talerz.

W toku postępowania likwidacyjnego (...) Spółka Akcyjna w W. wypłacił tytułem zadośćuczynienia E. J. (1) (we wrześniu 2003 roku) kwotę 5.000 zł, zaś C. K. (1), J. G., H. M., M. J. (1), R. J. i E. J. (2) nie wypłacił żadnych kwoty tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż powództwa E. J. (1), J. G., H. M., M. J. (1), R. J. i E. J. (2) zasługiwały na uwzględnienie w zasadzie w całości, zaś powództwo wywiedzione przez C. K. (1) w części. Podkreślono, iż stan faktyczny ustalony w toku postępowania nie był kwestionowany przez żadną ze stron. Zaznaczono iż pozwany w toku procesu nie kwestionował co do zasady swej odpowiedzialności za skutki wypadku z dnia 07 maja 2003 roku, a wynikającej z przepisu art. 822 § 1 k.c., spór zaś ogniskował się wokół zasadności przyznania powodom zadośćuczynienia na gruncie wskazywanej przez nich podstawy prawnej oraz jego wysokości. Sąd pierwszej instancji odnosząc się do ukształtowanego dorobku orzeczniczego Sądu Najwyższego podkreślił, iż sama okoliczność, iż zdarzenie wyrządzającego szkodę miało miejsce przed dniem wejścia w życie nowelizacji kodeksu cywilnego, dodającej do przepisu art. 446 paragraf 4 jako samoistną podstawę dochodzenia zadośćuczynienia za krzywdę najbliższych członków rodziny zmarłego, nie przesądzało o bezzasadności powództw wywiedzionych przez powodów. Podkreślono, iż wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. nie powinno być rozumiane w ten sposób, że w dotychczasowym stanie prawnym art. 448 k.c. nie mógł stanowić podstawy przyznania zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. Najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługiwało bowiem na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 03 sierpnia 2008 roku.

Sąd pierwszej instancji przychylił się do tego stanowiska, uznając, że roszczenie powodów o zasądzenie zadośćuczynienia za naruszenie ich dobra osobistego jakim jest prawo do życia rodzinnego i utrzymywania więzi z synem, bratem i wnukiem jest uzasadnione. Podkreślono, iż pozwany nie kwestionował, że wszyscy powodowie są „najbliższymi członkami rodziny” M. J. (2). Łączyła ich pozytywna i bardzo silna więź. Czyn powodujący

śmierć M. J. (2) naruszył dobra osobiste wszystkich powodów – dobra w postaci prawa do życia rodzinnego i zachowania więzi pomiędzy rodzeństwem, matką a synem i babcią a wnukiem. Utrata przez powodów tej relacji pozbawiła ich jednocześnie poczucia stabilności, bezpieczeństwa, spokoju, wsparcia materialnego i niematerialnego, codziennej pomocy, rady, rozmowy, czy spędzania wspólnie czasu. Zdaniem Sądu pierwszej instancji naruszenie dóbr określanych przez powodów skutkowało powstaniem krzywdy polegającej na cierpieniu psychicznym wywołanym utratą osoby najbliższej. Naruszone zostało ich dobro osobiste w postaci: prawa do życia w „pełnej” rodzinie, zachowania więzi pomiędzy rodzeństwem, synem a matką, wnukiem a babcią, „uczucia miłości”, a to z oczywistego powodu śmierci obiektu tego uczucia spowodowanej niedozwolonym działaniem sprawcy czynu niedozwolonego. Śmierć M. J. (2) stała się dla nich źródłem cierpień moralnych przez długi czas i miała wpływ na ich stan psychiczny, co ma również wpływ na wysokość należnego im zadośćuczynienia.

Podkreślone zostało, iż w chwili śmierci M. J. (2) jego matka i rodzeństwo mieli z nim codzienny, dobry kontakt, mogli liczyć na jego pomoc i wsparcie w każdym momencie swojego życia. Zmarły dawał im poczucie stabilności życiowej, radości, lubili razem spędzać czas, co było szczególnie ważne z uwagi na zaburzone więzi rodzinne z powodu choroby alkoholowej J. J. (2), i w konsekwencji znęcania się nad rodziną będąc pod jego wpływem. Zaznaczono, iż M. J. (2) przejął w rodzinie rolę opiekuna i gwaranta bezpieczeństwa – zarówno w stosunku do matki, jak i rodzeństwa, stawał zawsze w ich obronie i przeciwstawiał się zachowaniu ojca. Stąd jego rola w rodzinie była zdecydowanie silniejsza niż przeciętnie i trwalej oddziaływała. Po śmierci M. J. (2) nie umieli sobie poradzić z emocjami, co wynikało tak z zeznań samych powodów złożonych w charakterze stron, jak i przesłuchanych w sprawie świadków.

Biorąc powyższe okoliczności pod uwagę Sąd pierwszej instancji uznał, iż powodom – rodzeństwu zmarłego – należy się zadośćuczynienie w wysokości po 20.000 zł zgodnie z żądaniem pozwu, E. J. (1) w kwocie 45.000 zł, zaś C. K. (2) w kwocie 7.000 zł i wskazane kwoty wynagrodzą powodom doznane cierpienia oraz ułatwią przezwyciężenie ujemnych przeżyć. Zaznaczono również, iż w toku postępowania likwidującego szkodę pozwany przyznał na rzecz powódki E. J. (1) kwotę 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia, zatem w tym postępowaniu Sąd na jej rzecz zasądził kwotę 40.000 zł.

O należnych odsetkach od zasądzonych kwot na rzecz powodów orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c., biorąc każdorazowo pod uwagę datę w jakiej powodowie zgłosili pozwanemu szkodę oraz 30 dniowy termin dla zajęcia merytorycznego stanowiska w sprawie i spełnienia świadczenia przez pozwanego.

O kosztach procesu w sprawach: E. J. (1), J. G., H. M., M. J. (1), R. J. i E. J. (2) orzeczono na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku, w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.). O kosztach procesu w sprawie z powództwa C. K. (1) (pkt III orzeczenia) orzeczono na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. wzajemnie je znosząc.

Na podstawie art. 84 w zw. z art. 80 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.), nakazano zwrócić wszystkim powodom kwoty po 11 zł tytułem różnicy między kosztami wydatków pobranymi na zaliczkę na opinię biegłego, a kosztami poniesionymi.

O nieuiszczonych kosztach sądowych w sprawach z powództw C. K. (1), E. J. (1), H. M., R. J. i E. J. (2) - którzy zostali zwolnieni z obowiązku uiszczenia opłat sądowych - orzeczono zgodnie z treścią art. 83 ust.2 w zw. z art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. W sprawie z powództwa M. J. (1), na tej samej podstawie, podlegała ściągnięciu od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwota 98 zł tytułem niepokrytych przez strony kosztów związanych ze stawianictwem świadka T. D..

Apelację od wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w całości.

W kwestii obrazy prawa materialnego wskazał na naruszenie przepisu art. 822 § 1 k.c., art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. poprzez dowolne przyjęcie, iż zasądzone na rzecz każdego z powodów zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę znajduje uzasadnienie w stanie prawnym.

W oparciu o powyższe apelujący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa z jednoczesnym zasądzeniem na jego rzecz kosztów procesu za pierwszą instancję oraz instancję odwoławczą według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji pozwany jako dowolną uznał konstatację Sądu pierwszej instancji, iż podstawą dochodzenia przez każdego z powodów roszczeń mógł być przepis art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. Skarżący konsekwentnie optował za tezę, iż podstawę zasądzenia na rzecz osób najbliższych zmarłego zadośćuczynienia za krzywdę stanowił jedynie przepis art. 446 § 4 k.c., jednak nie mógł mieć w okolicznościach stanu faktycznego sprawy zastosowania z uwagi na datę w jakiej doszło do powstania zdarzenia wywołującego szkodę. Pozwany zakwestionował wartość dorobku orzecniczego sądów powszechnych i Sądu Najwyższego na jaki powoływał się Sąd pierwszej instancji, konkludując, iż nie akceptuje rozstrzygnięć przywoływanych w motywach skarżonego wyroku. Podkreślił pozwany, iż kwoty zadośćuczynienia przyznanego na rzecz każdego z powodów postrzegać należy przez pryzmat ich wygórowania.

Powodowie w złożonych odpowiedziach na pozew domagali się oddalenia apelacji pozwanego jako oczywiście bezzasadnej oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz każdego z powodów kosztów procesu według norm prawem przepisanych, obejmujących również koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jako bezzasadna nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w Elblągu popiera ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji i przedstawione w motywach uzasadnienia skarżonego orzeczenia, przyjmując je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Wskazać trzeba, iż pozwany głównym zarzutem apelacji czyni niezasadne – w jego ocenie – przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji stanowiska, iż do zdarzeń mających miejsce przed dniem 03 sierpnia 2008 r., w wyniku których poniosła śmierć osoba najbliższa powodom, znajdować może zastosowanie przy dochodzeniu kwot tytułem zadośćuczynienia przepis art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. Sąd odwoławczy w pełni aprobuje stanowisko Sądu Rejonowego w Ostródzie w tej kwestii wyrażone z motywach uzasadniania skarżonego wyroku.

Zaakceptować należało ugruntowane już w judykaturze stanowisko, wbrew odmiennej ocenie skarżącego, iż więzi między osobami najbliższymi wykształcone w prawidłowo funkcjonującej rodzinie zasługują na status dobra osobistego, podlegającego ochronie z art. 24 § 1 k.c., a spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. (tak: Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 października 2010 r. w sprawie III CZP 76/10, opublikowanej w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 604152; Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2011r. w sprawie III CZP 32/11, opublikowanej w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 950584; Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie I ACa 281/12, opublikowanym w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 1171322; Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 lutego 2013r. w sprawie I ACa 364/12, opublikowanym w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 1292636).

Odpowiedzialność oparta na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. dotyczy nie tylko sprawcy szkody, ale także jego ubezpieczyciela. Z art. 34 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) wynika, że z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Skoro posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem pojazdu szkodę, której następstwem jest między innymi śmierć, to w ramach zawartej umowy ubezpieczenia ubezpieczyciel przejmuje odpowiedzialność sprawcy. Z przepisów tej ustawy nie wynika, by była wyłączona odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkodę w postaci naruszenia dóbr osobistych

osób najbliższych osoby zmarłej wywołane śmiercią na skutek wypadku spowodowanego przez kierującego pojazdem mechanicznym, za którą on sam ponosi odpowiedzialność (tak również: Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 6 września 2012 r. w sprawie I A Ca 739/12, opublikowanym w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 1223205 i Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 lutego 2013r. w sprawie I A Ca 364/12, opublikowanym w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 1292636).

Chybiony jest zatem zarzut skarżącego, iż w okolicznościach stanu faktycznego sprawy roszczenia dochodzone przez powodów tytułem zadośćuczynienia nie zasługiwały na uwzględnienie z tego tylko względu, iż w dacie zdarzenia powodującego szkodę w postaci śmierci M. J. (2) w polskim systemie prawnym nie funkcjonował przepis art. 446 § 4 k.c.

Nietrafny również okazał się zarzut skarżącego, iż kwoty zasądzonych na rzecz powodów tytułem zadośćuczynienia świadczeń są w okolicznościach stanu faktycznego sprawy wygórowane. Podkreślenia wymaga w tym miejscu, iż pozwany abstrahował od przedstawienia argumentacji dla tak stawianej tezy, wskazując jedynie na upływ okresu 10 lat od śmierci M. J., co w myśl zasady „czas goi rany” winno skutkować uznaniem całkowitej bezzasadności roszczeń powodów.

Sąd pierwszej instancji w motywach uzasadnienia skarżonego wyroku słusznie podkreślił, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy – zwłaszcza wnioski wynikające z opinii biegłego z zakresu psychologii P. Z., zeznania świadków oraz samych powodów przesłuchanych w charakterze stron – potwierdzały konstatację, iż na skutek śmierci M. J. (2) doszło do zerwania silnej więzi emocjonalnej pomiędzy najbliższymi członkami rodziny, tj. matką i synem, wnukiem i babką oraz rodzeństwem. Zasądzone na rzecz każdego z powodów sumy świadczeń tytułem zadośćuczynienia nie były zawyżone.

Wskazać trzeba, iż wszyscy powodowie oraz świadkowie T. N., T. D., M. S., K. M. i G. G. podkreślali ważną rolę zmarłego w funkcjonowaniu rodziny, jego usposobienie przejawiające się brakiem obojętności na potrzeby najbliższych, chęcią niesienia pomocy i służenia radą w potrzebie. Uwypuklona została okoliczność, iż problemy natury alkoholowej J. J. (2) często skutkowały wszczynaniem przez niego awantur, popełnianiem przestępstw na szkodę najbliższych członków rodziny. Zmarły nigdy na te negatywne zachowania ojca nie pozostawał obojętny, każdorazowo stawał w obronie rodzeństwa i matki. Powodowie upatrywali w nim swoistej opoki, zawsze mogli na niego liczyć, M. J. (2) zapewniał rodzinie bezpieczeństwo, zmuszony był pomimo swojego młodego wieku przejąć rolę „głowy rodziny”, z której to roli wywiązywał się nad wyraz dojrzałe. Powodowie – rodzeństwo zmarłego – zeznający w charakterze strony podkreślali, iż zmarły brat zawsze służył im radą, pomagał matce w obowiązkach wychowawczych, był „wzorem mężczyzny w rodzinie”. Mogli się do niego zwrócić z każdym problemem, licząc na konstruktywną pomoc w kontekście zaistniałych codziennych komplikacji życiowych.

Okoliczności przedstawiane przez powodów odnośnie roli jaką pełnił zmarły w ich życiu oraz negatywnych następstw w funkcjonowaniu powodów po śmierci M. J. (2) znalazły potwierdzenie w opiniach sporządzonych przez biegłego psychologa P. Z. odnośnie każdego z powodów. Biegły nie miał wątpliwości, iż M. J. (2) pełnił w rodzinie rolę opiekuna, bronił powodów przed agresją ze strony J. J. (2), niejednokrotnie samemu będąc narażonym na negatywne przejawy zachowań ojca. Powodów ze zmarłym synem, bratem i wnukiem łączyła więź emocjonalna o silniejszym charakterze aniżeli „się to normalnie zdarza”, jego śmierć oprócz nagłego przerwania tej więzi skutkowało także utratą przez powodów poczucia bezpieczeństwa i spokoju jaki ten im zapewniał. Według biegłego w okolicznościach tej sprawy istniała podstawa do konstatacji, iż rodzeństwo zmarłego odczuwało o wiele silniej jego stratę (zwłaszcza powód R. J. i E. J. (2)), w związku z czym okres negatywnych przeżyć związanych z pracowaniem okresu żałoby wydłużył się ponad przyjmowane w tej mierze normy. Zaznaczone zostało, iż powodowie w dalszym ciągu przejawiają wewnętrzne symptomy straty po śmierci M. J. (2) czego wyrazem są pojawiające się spadki nastoju związane z sytuacjami, w których sobie o nim przypominają. Biegły psycholog wskazywał również na „ponadprzeciętne” odczuwanie utraty syna przez powódkę E. J. (1), podkreślając jego zaangażowanie w pomoc rodzinie, zaangażowanie w ochronę przed agresją, odciążanie matki w obowiązkach domowych.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia na gruncie art. 448 k.c. należy uwzględnić wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rolę w rodzinie pełnioną przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania, wiek pokrzywdzonego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 279/10, opublikowany w Systemie Informacji Prawnej Lex nr 898254).

Sąd Rejonowy w Ostródzie miał na uwadze powyżej wskazane dyrektywy wymiaru wysokości zadośćuczynienia i zasądził z tego tytułu na rzecz każdego z powodów sumy odpowiednie do charakteru krzywdy stanowiącej następstwo śmierci M. J. (2), a tym samym zasądzonych kwot nie można w żadnym razie - jak widzi to pozwany - postrzegać przez pryzmat wygórowania. Niewątpliwie śmierć syna, brat i wnuka powodów stanowiła dla nich olbrzymią stratę, pozbawieni zostali codziennego wsparcia w radzeniu sobie z życiowymi problemami jakie pojawiają się w każdej rodzinie, zaburzeniu uległo także bezpieczeństwo ich funkcjonowania. Pomimo tego, iż od dnia wypadku upłynęło już blisko 11 lat powodowie w dalszym ciągu odczuwają skutki utraty osoby najbliższej, zaś zasądzone sumy zadośćuczynienia pozwolą im na zmniejszenie stopnia tej krzywdy w ich obecnym funkcjonowaniu.

Mając na uwadze powyższe apelacja pozwanego jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu za drugą instancję zasądzonych od pozwanego na rzecz powodów E. J. (1), J. G., H. M., M. J. (1), R. J. i E. J. (2) orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 108 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., a także w oparciu o § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynność radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013, poz. 490).

O kosztach procesu za drugą instancję zasądzonych od pozwanego na rzecz powódki C. K. (1) orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 108 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., a także w oparciu o § 6 pkt 4 w zw. z § 12 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynność radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013, poz. 490).